

SUCCULENTA

Orgaan van de Nederl. Ver. van Vetplantenverzamelaars

Secretariaat: G. D. DUURSMA, B 185 HUIZUM bij Leeuwarden.

Bijdragen tot kennis der Crassulaceae.

IV (met een foto).

Deze bijdrage moet ik, of liever mag ik, aanvangen met een welgemeende dankbetuiging aan de Redactie die mij in staat heeft willen stellen mijn bijdrage aantrekkelijker te maken voor de lezers, door gevolg te geven aan mijn verzoek om eens in de kas te tasten en een foto in „Succulenta" op te nemen van een groep Crassulaceae.

Mij wordt daardoor tevens de taak van het beschrijven veel lichter gemaakt, daar ik nu, met verwijzing naar de afbeelding der plant, veel moeilijker te omschrijven bijzonderheden kan aangeven.

Het negatief der tot mijn blijdschap uitstekend geslaagde foto, werd vervaardigd door den Haagschen fotograaf de heer C. J. de Gilde en ons Rotterdamsch medelid, de heer M. J. Radermacher, heeft zich wel (en met succes) de moeite willen getroosten van het afdrucken van al de benoodigde exemplaren. Ook den heer Radermacher breng ik (en ik geloof wel namens alle lezers te spreken) mijn hartelijken dank voor de groote bereidwilligheid waarmee hij, geheel belangeloos, een groot gedeelte van zijn tijd heeft willen afstaan ten bate van onze liefhebberij.

Nu is de beurt weer aan onze lezers om, door flinke propaganda, het aantal leden onzer vereeniging te doen stijgen, dan kan de harte-wensch der Redactie, een omvangrijk en geregeld geïllustreerd „Succulenta" in vervulling gaan en zijn wij alweer een stapje voorwaarts.

En nu de namen der afgebeelde planten. Ik geef die, zooals zij in de catalogi der kweekers voorkomen en bij de verzamelaars bekend zijn, zonder rekening te houden met de veranderde tegenwoordig geldende nomenclatuur en de auteursnamen, daar ik die in het beschrijvende gedeelte naar voren brengen zal.

Op de bovenste *rij* van links naar rechts zien wij :

1. *Sempervivum Haworthii*. 2. *Echeveria agavoides*. 3. *Sedum dendroideum*. 4. *Sedastrum ebracteatum*. 5. *Bryophyllum crenatum*. 6. *Cotyledon orbiculata*. 7. *Crassula portulacea*. 8. *Sedum Sieboldii*.

Op de *2de rij*:

9. *Echeveria metallica*. 10. *Crassula spathulata*. (De plant met de afhangende slanke twijgen). Daarachter het hooge stammetje met de rondachtige bladeren, die tegen de rozet van no 9 rusten is 11. *Kalanchoë grandiflora*. 12. *Sempervivum canariense*. (De groote langbladige rozet). Daarvoor links, 13. *Diotostemon Hookeri*. 14. *Echeveria secunda*. 15. *Sempervivum tabuliforme*. Daar achter, 16. *Kalanchoë crenata*. Het naar links hangende plantje is 17. *Sedum Eichlamii*. 18. *Echeveria leucotricha*. Daarachter 19. *Petrophytes muralis*. 20. *Crassula perforata*, hangt naar rechts af voor de pot van 21. *Rochea falcata*.

22. *Sedum farinosum*. Daarachter, 23. *Rochea rotundifolia*, 24. *Crasula tetragona*. 25. *Crassula arborescens*. 26. *Sedum anacampseros* (syn. *Sedum rotundifolium*).

Op de *onderste rij*.

27. *Sempervivum tomentosum*. (Is door de felle belichting slecht te onderscheiden). Achter in dezelfde pot bevindt zich (met de loupe te zien) een toevallig opgeslagen plantje van 28. *Sedum glaucum*. 29.

Echeveria clavifolia. Daarachter 30. Sedum Palmeri. 31. Urbinia Purpusii. Daar rechts naast, achteraan, de plant met de 2 langbladige rozetjes op stammetjes is 32. Echeveria spec., een plant met matig behaarde bladeren. (Het meest linksche blad van het linker stammetje wijst de rozet van no 30 aan). Daarvóór 33. Een mooi, gedrongen, grijsgroen rozetje met roodbruine puntjes op de vrij spits toeloopende dikke bladeren die allen eenigszins naar binnen gebogen zijn en dat ik nog niet heb kunnen determineeren evenmin als 34, de liggende plant, waarschijnlijk een Echeveria, de kleur der bladeren is grijsachtig wit, zwak violet overwaasd, dofglanzend, een prachtplant met bebladerden stam. 35. Oliverella elegans, (de plant die iets hooger staat dan de overigen). Rechts daarvóór 36. Crassula Schmidtii, in vollen bloei met honderden rose bloempjes. 37. Cotyledon Cooperi. 38. Crassula cordata. Daar achter iets hooger geplaatst is 39. Crassula lactea. 40. Kalanchoë Petitiána. 41. Kalanchoë kewensis met de lange smalle spitse bladeren. Daarachter 42. Pachyphytum bracteosum. 43. Echeveria sp. (Deze plant met helder blauwachtige bladeren ontving ik als Echeveria acuta). 44. Cotyledon pulverulenta. 45. Pachyphytum brevifolium. 46. Crassula lycopodioides en naast en om no. 46 heen 47. Sedum spurium splendens (losse takken).

En hiermede ben ik genaderd tot de laatste der voorbereidende „Bijdragen”.

Slechts één, een zeer ingespannen onderzoek eisenenden kant der zaak heb ik geheel onbesproken gelaten, n.l. de *statistiek* en de *geographische verspreiding* der Crassulaceae.

Ter gelegener tijd zullen, van andere hand, de resultaten van een uitgebreide studie in deze richting, in tabellarischen vorm in ons blad het licht zien, zoodat ik met den nieuwen jaargang van „Succulenta” direct kan aanvangen met de bespreking der verschillende geslachten.

V. W.

Euphorbia's.

Het geslacht Euphorbia is genoemd naar *Euphorbus*, lijfarts van koning Juba II van Mauretanie (52 j. v. Chr.-18 j. n. Chr.) Waarschijnlijk maakte deze gebruik van het sap van Euphorbia resinifera, dat reeds in de oudheid als geneesmiddel een groote vermaardheid bezat. Van dit merkwaardige plantengeslacht, dat in meer dan 700 soorten over de geheele aarde verspreid is en ook in ons land een tiental vertegenwoordigers telt, interesseeren ons in het bijzonder de sukkulente vormen. Ze vertoonen vaak in bouw groote overeenkomst met cactussen. De dikke, vleezige stengels dienen ook hier als waterreservoir. Niet alleen dat met het water buitengewoon zuinig wordt omgesprongen, doch ook wordt in tijden van overvloed water opgezameld in een bijzonder daartoe gevormd weefsel. Dit waterweefsel bestaat in zijn meest typische vorm uit groote bladgroenvrije cellen, waarin zich ruime holten bevinden. Het volkomenst is dit wel bij Euphorbia meloformis, die bijna kegelvormig is.

Overeenkomstige levenswijze heeft uit planten van geheel verschillende afkomst gelijkvormige typen doen ontstaan. Dat bij den bolvorm, waarbij bij een gegeven inhoud het oppervlak zoo klein mogelijk is, de verdamping aanmerkelijk geringer is, blijkt uit proeven, die daaromtrent genomen zijn. Men vond deze bij een bolcactus 600 X zoo klein als bij een evenzware niet sukkulente plant (Aristolochia Siphon).

Zijn ze dus tegen uitdroging zeer goed beschermd, ook tegen dieren vormen het giftige melksap en de scherpe stekels een uiterst werkzaam verdedigingsmiddel.

De sukkulente *Euphorbia*'s komen hoofdzakelijk uit Afrika, waar ze groeien op de dorre hoogvlakten en steppen van de Kaap, langs de gebergten der Oostkust tot aan de Rode Zee, op Madagascar en in 't Noord-Westen in Marokko met de voor de kust gelegen eilanden. Elk dezer gebieden heeft een rijke verscheidenheid aan soorten. Doch hoe uiteenlopend deze ook mogen zijn wat hun vegetatieve deelen betreft, in den bouw van hun bloemen en vruchten heerscht groote overeenstemming. De eigenlijke bloemen zijn klein en weinig opvallend gekleurd, soms evenwel omgeven door fraai gekleurde schutbladen. Ze staan afzonderlijk of in kleine groepjes bijeen in de oksels van kleine blaadjes, die gewoonlijk spoedig afvallen. Zoo'n *Euphorbiabloem* biedt bij nadere beschouwing een zeer eigenaardige bouw. Ze bestaat uit een bekertje, waarbinnen zich meeldraden en stampers bevinden. Het bekertje draagt op zijn rand een viertal ovale of halve-maanvormige honingklieren, die als lokmiddel voor de insecten dienen. Waar de stamper aan een lange steel uit het bekertje omlaag hangt, ontbreekt meestal de honingklier. De meeldraden hebben gelede stelen en aan den voet van den stamper bevindt zich een klein omwindseltje. Hieruit besluit men, dat we hier niet met een enkelvoudige bloem, doch met een samengestelde bloeiwijze te doen hebben, die uit een enkele stamperbloem en vele meeldraadbloemen (elk slechts uit een meeldraad bestaande) te doen heeft. Een dergelijke bloeiwijze wordt een cyathium genoemd.

Bij vele sukkulente *Euphorbia*'s bevatten de cyathien of alleen meeldraad-, of alleen stamperbloemen, soms zelfs komen deze gescheiden ieder op afzonderlijke planten voor. 't Spreekt dus wel van zelf dat deze soorten in onze kassen slechts dan zaden kunnen voortbrengen, als men over planten van beide geslachten beschikt.

Van de vele voor ons doel geschikte planten, zullen we slechts enkele zeer dankbare soorten bespreken en wel in de eerste plaats :

Euphorbia splendens, afkomstig van Madagascar en in 1828 voor het eerst naar Europa gekomen. Ze vormt rijk vertakte stengels, die ten slotte gesteund moeten worden. Vooral de talrijke groote stekels, die tot 2 c.M. lang kunnen worden, de frisch groen gekleurde bladeren en de door hoogroode schutbladeren omgeven bloemen, maken deze plant tot een sieraad der verzameling. Daarenboven is ze gemakkelijk uit stek te kweken. Bij het afsnijden dient men door bestrooïing met houtskoolpoeder het uitvloeien van melksap tegen te gaan. Als „doornenkroon" of „Christusdoorn" geniet deze plant ook bij leeken een groote vermaardheid.

Een nauw verwante soort is *Euphorbia Bojeri*, die in 't algemeen wat tenerder van bouw is, doch reeds als zeer kleine plant bloeit. De stekels zijn wat dunner, de bladen kleiner en grijzer van kleur en ook de schutblaadjes zijn ongeveer half zoo groot als van de voorgaande soort. Ook deze soort is afkomstig uit Madagascar. Beide soorten verdienen warme aanbeveling. (Wordt vervolgd).

Rotterdam.

v. d. H.

Op den uitkijk.

De uitkijk heeft den blik eens in het verleden geslagen, (a l t i j d

„op hoop van zegen", vooruit kijken gaat ook vervelen, vooral als zich niets bijzonders in 't verschieft voordoet) en ontdekte daar een boek uit het jaar 1829, en wel P. Miller's Maandeijsche Tuin-oefeningen (4e druk).

Op zich zelve is dat boek geen wonder van stijl, belangrijkheid of uitvoering, maar toch was het niet onaardig eens na te gaan hoe het toen (bijna een eeuw geleden) stond met de liefhebberij voor de vetplanten en, meer in het bijzonder, welke Succulenten men toen kweekte.

Welnu de oude Miller geeft in zijn verschillende maandelijksche lijstjes van werkzaamheden en van in die maanden bloeiende planten een zoo uitgebreide verscheidenheid, dat onze liefhebbers er van zullen watertanden.

Achtereenvolgens vind ik, als *in bloei* staande Sedums, Fikoidessen (= Mesembrianthemum), Aloe's, Cereussen, Meloen-distels (= Melocactussen), Aloe van Sukkotra, groote en kleine Aloe margaritifera, Kusten-Aloe, Egel-Aloe, Patrijzen-Aloe, Crassula, Boomachtig-Huislook (= Sempervivum arborescens), Euphorbia's, Cotyledon, Navelkruid (= Cotyledon) met breede gekorven bladen, Kleinia's, Othonna, Indiaansche Vijgenboom (= Opuntia ficus-indica), Kruipe Cereus, gestreepte en gevlekte Aloe's, Opuntia. Kleine Melocactus, Huislook (= Sempervivum), Cacialia (= Kleinia).

Geen enkel „kamer"plantenboek van den tegenwoordigen tijd geeft zoo'n uitgebreide verscheidenheid aan, zoodat de liefhebberij in dien tijd heel wat algemeener moet geweest zijn dan thans.

Indien meerdere bewijzen noodig zijn, dan wijs ik maar even op de rij van kostbare werken van den vorst van Salm-Dijck, De Candolle en zoovele anderen welke in dien tijd over de succulenten verschenen en hun wedergade nog niet vonden en dan mogen wij ons wel haasten om de achterstand in te halen.

Twijfelt ge daaraan? Dan één vraag : „In hoeveel verzamelingen hebt ge bloeibare Melocactussen aangetroffen ?

Voorwaarts dus en ... excelsior.

Succulentenvriend.

N, L. Britton en J. N. Rose The Cactaeae vol. I.

Uitgave van The Carnegie Institution of Washington, Washington 1919.

Voor enkele maanden reeds werd in „Op den uitkijk" de aandacht gevestigd op dit prachtwerk, waarvan voorloopig het eerste deel is verschenen, het tweede deel ter perse is en vermoedelijk spoedig zal uitkomen, terwijl de deelen 3 en 4 nog in bewerking zijn.

Ik mocht dezer dagen een exemplaar van dit eerste deel in handen krijgen en ronduit gezegd sta ik verstomd van de schitterende uitvoering.

Het boek is versierd met 36 platen, waarvan 28 in kleuren en deze gekleurde platen zijn van een zoo buitengewone schoonheid en zoo duidelijk treden al de verschillen, die de soort bepalen aan den dag, dat men geen platen meer voor zich ziet, doch meent de planten zelve voor oogen te hebben.

Ook de overige zwarte platen munten uit door groote duidelijkheid en superbe uitvoering, wat trouwens met evenveel recht van bijna al de 302 in den tekst voorkomende afbeeldingen mag gezegd worden.

Dit eerste deel dat, zooals bekend is, alleen de Pereskiae en de Opuntiae behandelt geeft een zuiver beeld van de groote verscheidenheid in vorm enz. dezer planten en is een treffende terechtwijzing

voor hen die deze zeldzaam fraai bloeiende gewassen uit hunne collecties waren.

Het zou aan onze bescheiden plaatsruimte te veel eischen stellen indien ik in den breede het geheele boek ging beschrijven en daarom wil ik volstaan met de mededeeling dat de schrijvers de familie der Cactaceae in verschillende „Tribes" onderverdeelen (ik zou dit woord willen vertalen door „Onder-families").

Zooals reeds gezegd, worden twee dezer „Tribes" behandeld, de eerste, de Pereskiaee, telt slechts één geslacht n.l. *Pereskia* waarvan 19 soorten beschreven worden.

De onderfamilie der *Opuntieae* daarentegen wordt door 7 geslachten vertegenwoordigd, te weten : *Pereskiopsis* met 10 soorten, *Pterocactus* met 4 soorten, *Nopalea* met 8 soorten, *Tacinga*, een nieuw geslacht uit Brazilië, met 1 soort, *Maihuenia* met 5 soorten, *Opuntia*, onderverdeeld in 3 ondergeslachten n.l. *Cylindropuntia*, *Tephrocactus* en *Platyopuntia*, met 264 soorten in 46 series gegroepeerd en *Grusonia* met 1 soort.

Tot de eischen waaraan dit onmisbare werk moest voldoen behoorden een strenge herziening der nomenclatuur en een juiste vaststelling der vindplaatsen en daaraan is ten volle voldaan.

Ik weet niet of er ooit een populaire uitgave van dit boek, dat slechts in beperkt aantal is uitgegeven, zal verschijnen. Zoo ja, dan ontstaat daarmede niet slechts een zeer ernstige concurrent voor de werken van Prof. Schumann, maar dan zal, hoe jammer het ook is voor de energie en toewijding daaraan besteed, hun plaats worden ingenomen door deze grootsche Amerikaansche Monographie, welker systeem in de toekomst het fundament zal zijn waarop zal worden voortgebouwd aan het belangrijke bouwwerk der kennis van de Cactussen.

v. w.

Mesembrianthemums.

Van mevrouw Waller te Overveen ontvingen wij een goed geslaagde foto van *Mesembrianthemum Bolusii*, welke wij wegens de hooge kosten in „Succulenta" niet kunnen reproduceeren. Het begeleidend schrijven geven wij echter gaarne een plaats, ook al om andere leden op te wekken eens iets uit eigen ervaring mede te deelen.

Mevrouw Waller dan schrijft : De *Mesembrianthemums* zijn aardige, belangwekkende succulenten om te kweken en de verzorging is niet zoo heel moeilijk, als men gedurende den winter en een natte periode maar voor te veel vocht waakt.

Op een flinke warme plaats met veel licht en zon krijgt men ze in den nazomer wel in bloei. Dit is mij gelukt met *M. Bolusii*, *M. pseudo truncatellum*, *M. tigrinum* en *M. linguiforme* ; zij dragen alle heldergele bloemen, die eerst in den middag zich openen om telkens 's avonds zich weer te sluiten. De bloei van iedere bloem duurt 3 tot 5 dagen, dus langer dan die der meeste cactussoorten, welke met 2 dagen doorgaans verlept zijn. De *M. Bolusii* bloeide dezen zomer met fijne, prachtig gele bloemen, aan den buitenkant eenigszins rose getint.

M. tigrinum en *linguiforme* worden nog al eens door wolluis aangestast. Deze nestelt zich diep tusschen de vleezige bladen in en brengt deze langzamerhand tot verrotting. Bespuiten met een of ander vocht is niet doelmatig, want men moet deze planten juist zooveel

mogelijk voor vocht op de bladen vrijwaren, terwijl 't ook niet diep genoeg zou indringen om de wolluis te bereiken. Voorzorg is het beste middel, dus de planten dikwijls nauwkeurig onderzoeken, ook de vleezige bladen voorzichtig een weinig van elkaar verwijderen en de voorkomende beestjes dan met een fijn gepunt houtje of pincette verwijderen.

Winterbehandeling der Vetplanten in ouden tijd.

Uit oude tuinbouwboeken kan men soms curueuse beschrijvingen opdiepen, betreffende het kweeken van planten.

In „Den Nederlandtsen Hovenier“, zijnde het I Deel van het „Vermakelijk Landtleven“ in 1670 uitgegeven door J. van der Groen, Hovenier van Sijn Doorluchtige Hoogheid, den Heere Prince van Orangien, lezen wij aangaande de *Aloë uijt America*, (waarmee de *Agaves* bedoeld worden). Dit zijn groote planten met dicke bladeren, en scherpe punten, sij worden in tobbens of potten geset, waer de selve groeijen, en schieten jonge spruyten ter zijden de potten, of tobbens uit, waer van de zelve werden voort gequeeckt, sij moeten des Winters in warme kachels staen, en heel droogh gehouden worden, en of het mochte gebeuren dat er eenige rottigheijt in quam, sal men sant in een pot heel heet maken, en doen dat daer aen, en stoppen het dicht toe met werck, waer mede de vorder rottinge als dan wordt voor gekomen.

Over de *Aloë uijt Portugael* (de gewone *Aloë's* leest men: „Deze wordt geseijt de rechte *Aloë* te wesen, sij heeft heele dicke bladeren, vol sap en nattigheijt, en worden des Winters uijt de potten gedaen, en met Olie van der Lis begoten, en soo gehangen in de kachel alwaer 't warmst is, en daerse droogh hanght, en tegens de Meij wordt die wederom in potten, met savelachtige Aerde gedaen. 't Gebeurt wel dat de selve bloeijen met geelachtige bloemen boven aen de stengh, gelijk de bloemen van *Cana-Indica*, maer 't gebeurt selden“.

Wanneer wij dit lezen verwondert het ons niet dat de *Aloë's* in die Prinselijke kassen zelden bloeiden, doch moeten wij de taaiheid van dit plantengeslacht wel bewonderen om ondanks bovenstaande behandeling nog in leven te blijven. Anderzijds moeten wij ook weer de liefde van den kweeker voor zijn planten bewonderen, die geen moeite spaarde om ze den winter door te krijgen. G. D. D.

Mededeelingen.

NIEUWE LEDEN.

164. A. Mijs;	Leiden	Turfmarkt 3.
165. Fr. Benden,	Schaesberg (L.)	Tuinb. Kasteel „Strijthagen“.
166. L. Melchior,	Schagen (N.-H.)	

ADRESVERANDERINGEN. Ons medelid de heer Jan G. Sloff, woont thans te Bergen op Zoom, Moergrebstraat 24, terwijl door een nieuwe huisnummering het adres van onzen Secretaris thans B 185, Huizum bij Leeuwarden is.

VERKIEZING VOORZITTER. De heer Ferree, die wegens drukke werkzaamheden weinig tijd voor onze Vereeniging beschikbaar heeft, wenscht gaarne van zijn functie ontheven te worden. Wij danken den heer Ferree voor wat hij voor onze Vereeniging deed, en vertrouwen dat hij, zooveel in zijn vermogen is, onze gemeenschappelijke belangen zal blijven bevorderen.

Daar er dus een nieuwe Voorzitter moet komen, verzoekt het bestuur de leden uit onderstaand dubbeltal een keuze te doen, en hiervan voor 15 December e.k. aan den Secretaris mededeeling te doen. Wie de meeste stemmen op zich vereenigt wordt geacht te zijn gekozen, terwijl bij staking der stemmen het lot beslist.

Het dubbeltal bestaat uit de heeren : J. J. Verbeek Wolthuys, te 's Gravenhage, Molenaarstraat 19 en C. de Vries te Utrecht, Catharijnesingel 26bis.

INHOUD. Enkele leden vroegen aan het einde van dezen jaargang een inhoudsopgave bij te voegen. Daar echter in den volgenden jaargang de belangrijke verhandeling van den heer Verbeek Wolthuys over de Crassulaceae en die van den heer van den Houten over de Euphorbia's wordt voortgezet, komt het ons gewenscht voor eerst bij het laatste nummer van den derden jaargang een inhoud te voegen, daar we dan een beter afgesloten geheel krijgen.

Te koop. Een verzameling van ruim honderd Cactus-*sen*, waar van verscheidene elk jaar bloeien, alsmede, de voor de kamer geschikte kasjes. Prijs per correspondentie adres : Selwerderstraat 18, Groningen. — —

HANDELSGÄRTNERI R. JOHANSENS, - ODENSE (DANMARK).

Speciaal cultuur van zeldzame vetplanten.

Eigen plantenzoekers. -:- Export naar alle landen.

Correspondentie in Duitsch, Engelsch en Fransch.

ECHINOCACTUS DADAKII FRICC,

de nieuwste import van mijn eerste na den oorlog uit Zuid-Amerika aangekomen zending

Cactussen per stuk 4 à 6 Kronen (Deensche waarde).

VRAAGT MIJN RIJK GEÏLLUSTREERDE PRIJSCOURANT.

T. van der Weij,
Schrans D 48. — Leeuwarden.

Electrische
Boek-, Courant- en Handelsdrukkerij,
Boekhandel.

Beleefd aanbevelend.

